

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kladóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

LAPTULAJDONOS
Az Erdélyi Róm. Kath. Irodalmi Társulat.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

A „dualisztikus ritus- állapot.“

Ezen műszót azon sajátos állapot megjelölésére használom, midőn valakit az Egyház és a polgári törvények különböző szertartáshoz tartozónak tekintenek. Szóltam már a Közművelődés hasábjain (nov. 11-iki szám.) azon ellentéttről, mely a közelmúltban egy polgári tisztviselő részéről egy ritusváltoztatási esettel szemben felmerült s a kath. papság körében általánosságban figyelem és szóbeszéd tárgyát képezte. Az eszmecserebe a Havi Közlöny hasábjain hazánk legkiválóbb kánonistái folytak be, sőt az ügy megvitatása még mindig folyamatban van.

A ritusváltoztatási ügyeket kevesen tartják fontosnak. „Ugyanazon vallás“ és „ritkán fordul elő“ s más hasonló rövid hozzászólásokkal rendszeren elűtik a dolog fontosságát, pedig e téren annyi a zavar és a dűbium, hogy minden románlakta város csak úgy hemzseget azoktól, kiknek ritus-ügye nincs rendben s kiket az Egyház és a polgárjog különböző szertartások tagjai-ként tekintenek.

A S. Congreg. de Prop. Fidenek 1903-ban 15.921 sz. a. az esztergomi érsekséghez intézett leírata hivatalosan kárhooztatja azok eljárását, akik a görög ritusról úgy mennek át a latinra, hogy előbb a hit-től elszakadnak. Visszataszító bűnnek

„detestabile delictum“-nak nevezi ezt a fentjelzett leírat s rámutat a pápai úton való ritusváltoztatásra, mint azok részére követendő törvényes eljárásra, kik a görög ritusról a latinra átkiváncsoznak.

A leírat azonban a kerülő ritusváltoztatásnak csak tilos voltáról szólván, de érvényes, vagy érvénytelen voltát világosan nem érintvén, ugyszintén csupán a görög ritusról latinra történő kerülő úton eszközölt szertartásváltoztatásról szólván, de nem egyben fordítottjáról is, — még mindig nem biztos tényekkel csupán következtetésen alapuló probabilis nézetekkel állunk szemben e téren s így a kerülő ritusváltoztatás még mindig divatos s szokásossá is vált az elmagyarosodott s a latin ritus-féle vonzódó gör. kath. románoknak azon áttérési módja, hogy kilépvén a gör. kath. vallásból, egy-két napig felekezet nélküliek maradnak s ezután ily módon lépnek be a róm. kath. Egyházba.

A ritusváltoztatás intézményéről mit sem tudó világi közigazgatási tisztviselők gyakran maguk tanácsolják ezen módot a róm. katholicussá lenni akaró gör. szertartásuaknak s ezt tartják a „rendes útnak“ amiről volt alkalmam meggyőződni 9—10 évvel ezelőtt Kolozsvárt is.

Az általánosabb és probalisabb egyházi szakvélemény szerint ezen kerülő ritusváltoztatás nem csak tiltott hanem érvénytelen is s ebből elő áll a dualisztikus ritusállapot, vagyis azon

eset, hogy az illető polgárjogilag az ujonan felvett, egyházzal pedig a régi, vagyis a törvénytelenül elhagyott ritushoz tartozik.

Ezen dualisztikus állapot az illetőnek leszármazóira is áterjed minthogy a polgári jog szabályozván a születendő gyermekek vallását, az apa polgári hovatartozandósága alapján ennek új ritusára utaltatnak, míg egyházzal maga az apa is a régi rituson van, tehát gyermekei is ahhoz kellene, hogy tartozzanak.

Házassági ügyben, a proprius parochus kérdésében, a bötök és ünnepek követésének, a bérmlás kiszolgáltatásának, esetleges pappá szentelésnek kérdésében óriási zavarokat és nehézségeket okoz ezen dualisztikus ritusállapot, minthogy az illetőt egyházzal máskép kell elbírálni, mint polgárjogilag, vagy legalább is egyházi hovatartozása kétes és vitás.

Mindezen bajokkal szemben a következő orvoslást tartanám a magam részéről legalkalmasabbnak.

Főpapságunk törvényt kellene hogy hozzon az ügyben s rá pápai szentesítést kieszközöljön.

Kieszközölendő volna először is a már megtörtént esetekre nézve egy általános pápai szanalás, úgy hogy mindenki egy általános pápai határozattal átbocsáttassék a kerülővel felvett ritusra.

A jövőre vonatkozólag pedig meg kellene tiltani minden lelkipásztornak, hogy

Az erdélyi egyházmegye lelkészei 1732-ben.

Dr. Temesvári János.

Azt hiszem, hogy az erdélyi egyházmegye lelkészkező papságának tagjai között aligha akad olyan, aki ne óhajtaná tudni, hogy kik voltak elődei? Sőt ha oly iratra bukkanna, amely neki egyik-másik elődje képzettségéről is fölvilágosítást nyújtana, kétszeres örömmel forgatná azt. A dicső emlékü III. Károly magyar király által 1715. november hó 22-én újonnan alapított erdélyi egyházmegyére vonatkozó ily irányú iratot báró Mártonfi György és báró Antalfi János erdélyi püspökök korából — fadjalom — hasztalan kerestünk. Mindkét főpásztor ugyanis az új egyházmegye szervezésének nehéz munkájával sokkal inkább el volt foglalva, sem hogy a lelkészkező papságról bárcaak a saját

magán használatára is ily jegyzéket összeállíthatott volna. Ámde a püspöki székből közvetlen utódjuknak, báró Zorger Gergelynek ezt a munkát már az 1733. év elején leérkezett hivatalos felszólításra is el kellett végeznie. S a derek főpap annál jólesőbb örömmel vállalkozott arra, mivel a trónnak, a honnan a rendelet eredt, egyházmegyéje fölvirágoztatását célzó nemes szándékát nagyon is jól ismerte.

Ez a Zorger Gergely püspök tollából eredő és épp oly fontos, mint érdekes irat, melynek eredetijére kutatásaim közben az Országos Levéltárban bukkantam, nemcsak az erdélyi egyházmegye lelkészkező papságának névsorával s végzett tanulmányainak fokával ismertem meg, hanem föl sorolja egyszersmind minden egyes lelkésznek a többnyire terményekből álló, de pénzértékre (1 rhénes forint — 60 kr.) átszámított évi jövedelmét is. E több ivre terjedő s eredetileg latin nyelven szerkesztett fontos

püspöki hivatalos jelentésnek rövid magyar kivonata a következő:

Az erdélyi fejedelemségben lelkészkező papságról — és annak évi jövedelméről összeállított pontos kimutatás:

U d v a r h e l y s z e k e n : Korondi lelkész Mártonfi András, négy évi theológiát végzett, évi jövedelme 30 r. ft. 25. kr. Ez összesen kívül a parajdi sóbánya pénztárából is évenként 50 r. forintot kap.

Atyhai lelkész Ferenczy István, három évi theológiát végzett, évi jövedelme 36 r. forintot tesz ki. Ezen kívül egy jötevő kegyes adományából ideiglenesen még évi 40 r. forintot húz.

Szentléleki lelkész Kary Miklós, két éves casista, évi jövedelme 84 r. ft. 50 kr.

Szenttamási lelkész Nagy Mihály, két éves casista, évi jövedelme 70 r. forint.

Szentkirályi lelkész Vitalis György, két éves casista, évi jövedelme 60 r. forint.

Zetelaki lelkész Mihályfi János, négy

Oberbauer A. utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégibb egyházi szerek rubák, zászlók, stb. gyára — Arjeggék kívánatra ingyen és bérmentve.

hitközségébe oly aposztatát felvegyen, aki elpártolása előtt más rítushoz tartozott, kivéve, ha ezen elpártolás már 10 vagy 15 évvel ezelőtt történt.

Ezen intézkedések kizárnák a lehetőségét annak, hogy valaki a pápai engedély megkerülése s a törvény kijátszása céljából pártoljon el a kath. egyháztól, azon szándékkal, hogy később annak másik rítusába térjen.

Azoknak azonban, akik 10, vagy 15 éve már elpártolva élnek a kath. Egyháztól, mégis szabadságot kellene engedni visszatérésükhöz a rítus megválasztása terén. Ugyanis ily esetben a rítusváltóztatási szándék által motivált dezertálás ki van zárva s azonfelül ily hosszú idő alatt adódhatnak elő oly körülményi változások, melyek más rítushoz való megtérését javálnak, mint minőben az illető a hitahagyás előtt volt. Pld. róm. kath.-ból valaki a gör. keletiekhez tért s mint ilyen, 10—15 éven át a görög naptárhoz és liturgiához szokott, szabadságot kell az ilyennek engedni, hogy megtértevel gör. katolikussá lehessen. Viszont, aki pld. gör. kath. volt valamikor, de már másfél évtizedje mint protestáns él, elszakott a görög ünneprendtől, talán el is származott oly vidékre, hol gör. rítusiak nincsenek, szabadság kell, hogy birjon a megtérésnél a latin rítusba való lépésre. Ezen szabadság megtagadása esetleg hátráltathatja az ilyenek megtérését s ép ezért nem célszerű urgeálni.

Egyébként legfőbb ideje, hogy a dualisztikus rítusállapotnak minden lehetősége megszüntetést nyerjen s e téren a küzdelem főként Erdély főtiszt. papságának teendője, mert épen a románakta védelkésen őlt legnagyobb romvéket a hibás rítuscserére folytán beálló dualisztikus állapot.

Páris Lajos.

Évi teológiát végzett, évi jövedelme 90 r. ft. 10 kr.

Máréfalván a lelkészi teendőket az udvarhelyi szent ferenczrendiek végzik. Évi jövedelme 12 r. forint.

Lővétei lelkész Bíró Márton, három évi teológiát végzett, évi jövedelme 77 r. ft. 36 kr.

Remetén egy világi licenciátus lelkészkedik. Évi jövedelme 7 r. forint.

Vágási lelkész Mártonfi György, két évi teológiát végzett, évi jövedelme 54 r. forint.

Véczei lelkész Tibád Mihály, négy évi teológiát végzett, évi jövedelme 32 r. forint.

Bözödújfalun egy licenciátus lelkészkedik. Évi jövedelme 7 r. forint.

Betlenfalván évi jövedelme 17 r. forint 6 kr.

Kadicsfalva évi jövedelme 11 r. forint 38 kr.

Szombatfalva évi jövedelme 13 r. forint 46 kr.

Mind a három községben a lelkészi teendők végzésével az udvarhelyi jezsuita atyák vannak megbizva.

(Folytatjuk.)

Csak egy pár szó!

Írta: S. F.

A Közművelődés 1916. évi dec. 23. számában „Hazajöttünk“ cím alatt szövegtetve a felfordult állapotokat, amelyeket a lelkek hit-erkölcsi világában az oláh invázióknak úgy látszik túl erős vihara nemcsak helyenkint, hagyott vissza mindazonkánál, akik hol el sem indulva, hol megmenekülő útjukból hamarosan vissza fordulva (de hányan jártak így!), vagy a közeli erdőkben bujkáltak és az oláhoktól visszaseperve itthon maradtak.

A Közművelődés hozta is, „mert a hibák ismertetését ez esetben szükségesnek tartotta“ azok gyógyítására, hogy az illetékes tényezők is gondolkozzanak és cselekedjenek a bajok helyre hozatalán! Súlyos esetekről volt szó a cikkben.

A Közm. megjegyzései is ép úgy, mint többben a sajnálatos események színhelyétől távol állók kifogásokat tettek az írt dolgok hü valóságával szemben. Túlzásnak mondták s egy-két privát levelező lap is irónizál. Én pedig valótlanúságot nem írtam!

A Közm. kifogásaira részletesebb válaszomat megírtam, azonban ez nem láthatott napvilágot, mert nem jó „a szennyet a világ piacára kivinni“.

Nekünk egyetlen orgánunk Erdélyben a Közművelődés. Az ő révén tudánk egymáshoz szólni, kik a bércektől tövében szétszórva dolgozunk. Ide kellene elhoznunk munkáink sikereit, ide kellene eljőnnünk munkáink sikertelenségeinek kikeresett okaival is, „hogy közösen — hiszen több szem többet lát s több fejből okosabb süil ki — visszapillantva a hibákra, jobb és a jövőben hasonló bajokat elkerülő ösvényeket keressünk és mutassunk meg a megtörtént bajok orvoslására. És ez a közös megbeszélés, megfontolás annál szükségesebb, mivel általánosabb jellegű a baj és betegség s annál sürgösebb, minél rágóbb és veszedelmesebb a baj maró ereje.

Amikor a fenti cikket is megírtam, az volt a célom, hogy a frissen észrevett bajokat a maguk szükségességével és sürgőségével közzé tegyem, hiszen a korának késői doktorok lehetnek, mert a helyzet nekik erre nézve kedvezőtlen.

Tettem ezt azért, hogy a Közm. helyes szavai szerint „az illetékes tényezők gondolkozzanak és cselekedjenek a bajok helyrehozatalán“ — és pedig minnél hamarabb! Tisztán csak helyi érdekű dolgot nem vittem volna a Közm.-be. Az esetek általánosán megtörténtek mindenfelé s ezt útazásaimból, szétnézéseimből, érdeklődéscím után szerzett információimból kiírólag mondom!

Telát ismétlem, a székely jó hírnévre több szerzet nem raktam, mint amennyi arra rakodva volt. „Statarialiter“ nem volt szándékom végig verni rajta, csak a „clama ne cesses“ trombitájába fujtam bele, ut annunciem populo meo seclera eorum! (Isaias.)

Mindig igazak maradnak dr. Vécsei szavai: Csak magunknak ártunk, ha saját táborunkban levő visszazások előtt konokul szemet hányunk. (Papak Közl. Öszintéségről írt vezércikké.) S annál inkább ártunk, minél súlyosabb és mérgeesebb genyesebb sebről hallgatunk!

Ezt azoknak, akik taján megütköztek, hogy cikkemet a Közm. egyáltalán hozta.

Belátom és megértem azt, hogy a Közm. a téma további folytatását nem közölhette, illetve annak elhagyását ez esetben okosabbnak gondolta. Van egy határ itt is, amelyen túl a nyílt szóvá tevésével tényleg többet árthatunk! S az ügy ilyenén állása közreadott cikkem igaza mellett csak argumentum!

Hanem az oláh vihártól meg nem járt helyeken nincs miért oly megvetőleg itélkezni, mert ennek a viharjárásnak szomorú nyomai ott is úgy megmaradtak volna, mint itt.

Nagy eséseinket bevalottuk. Villámerejű volt a sújtó vihar, mely e földre vetett. Egy az örvendés. A nagy vihar elvágtatott. Csenedesebb lett a hely. A magukon kívül kerekedett, vihártól elvert lelkek egymás után ébrednek fel, jönnek magukhoz s próbálnak sújtott helyükből visszaemelkedni az Isten felé.

Pattogni, szakadni kezdett a bünkötelek, a sátni háborús szabálincs s a Nagybójt meleg szelleme — van reményünk! — a súlyos büntől egészen megtisztít!

Tél van.

Valóságos tél. Idáig csak „inkognitóban“ járt közöttünk, most január végén végre felöltötte csillogó, ezüstös, fehér hóruháját Télapó. Merengve nézem a sűrű egymásutánban kergetőzve hulló hóhelyeket. Egyiket-másikat lekiséremszemeimmel a földig, míg leesik és elvegyül milliárdnyi társa között. Eltűnt. Semmivé lett. Az az hogy él, de már nem mint egyed, hanem mint a nagy tömeg egy parányi része. Odasimul szomszédaihoz, egyesül velük, hogy rövid életét egy pár percig, óráig, esetleg napig is még fönttarthassa. Egyenkint minden hóhely elenyésző csekély, gyöngy, rövidéletű, együttesen súlyos teherként nehezedik a földre, fára, háztetőre, útját állja embernek székérnek, sőt még a gözmasinának is, s nem egyszer félelmetes, nagyhatalommá nő, mely fákat dönt, házakat rombol s életet nyel el.

Az egységben erő rejlik, a széthuzás, a különválás gyöngeség, erőtlenség forrása. Egységes ország, egységes állam, egységes nemzet, egységes társadalom, melynek minden tagja a közt szolgálja, a közért él, a közért lelkesedik s a közért áldozatot is tud hozni, mindig erősebb s többre képes, mint az, melynek tagjai magukért élnek, magukat keresik. Mi magyarok is, hogy nem vagyunk erősebbek, nagyobbak, hatalmasabbak, csak a széthuzásnak, a szétforgácsolódásnak köszönhetjük. Voltunk mi nagyok is, dicsők is, nemzetünk híres volt, országunk hatalmas, s hogy kicsinyek lettünk, hogy most e nagy harcban és már ezelőtt is másokra szorultunk, hogy idegen népek gyámokodnak felettünk, oka annak az összetartásnak, annak a közös érzésnek, közös munkálkodásnak, a nemzet, a haza szolgálatába állított áldozatkész akaratnak hiánya, mely más szomszéd, népeknek legnagyobb éke, legerősebb támasza. És hozzá tehetjük, nem is leszünk ádágig erősek, nem is leszünk ádágig súlyos, tekintélyes, számottevő nemzet, míg az egységben rejlő erő tudatára

nem ébredünk, míg együttes erővel, önzetlenül, munkába nem állunk s egyéni vágyainkat, egyéni törekvéseinket a közös cél, a nemzeti és állami nagyság szolgálatának alá nem rendeljük. Még sok a hiánya és tekintetben, még messze vagyunk attól, a lelki intelligenciától, mely önzetlen, közhöz munkára képesít. De ami a németnek lehetséges, az bizonyára nekünk sem lehetetlen.

Megszűnt a havazás. Szemem lesi a kékfoltot az égbolton. De hiába keresi. Sűrű fehér felhőpalást terül el fölöttünk, fehérsége összevegyül a mindent beborító hó színével. Egyhangú a táj, barátságatlan, télies. Jól talál a világ mai helyzetéhez. Az utca üres, csak egy-egy siető, beburkolózott alak tűnik fel néha-néha. Hidegben, fagyos, friss havon senkinek sincsen nagy kedve sétálni.

Az élet most beszorult a szobákba. Az otthon most kedves. Már akinek van otthona. Mert akad olyan ember is, akinek nincsen. Másoknak van otthona, de hideg. Fára nem telik. S ha hozzá ruhája is föszlányos, akkor igazán kiűn is, benn is tél van számára.

Vannak nagyon sokan, kiknek szép, barátságos otthonuk van valamelyik hegyi kis faluban vagy az alföldi szép rónán, de a világ nagyfejű, keménynyakú s érzéketlen szívű politikusainak jóvoltából történetesen most nincsenek otthon, hanem messze-messze, idegen földön, barátságatlan hőmezőkön, havasok tetején vagy befa-gyott folyók partján egymást ölik, pusz-títják. Furcsa élvezet! Különösen télen! Oh, hiszen mi abba hagynók az iszonyú embermészárlást. De mikor odaát úgy élvezik! Mi békejobbot akartunk nyújtani. Sők? Vérittason, dühtől habzó szájjal ordítják: „Tovább!”, — És foly a harc tovább. Meddig? —

Szegény magyar hősök, mennyit nélkülöztek! Mennyi hideget, mennyi kint, szenvedést, kell elviselnetek! Hiába, a szorongatott haza nagy erőt — s lelket feszítő áldozatokat kíván tőletek. Kívánna mástól is, azoktól is, akik itthon meleg szobákban, mint „nélkülözhetetlenek”, mint „hadiszállítók” nyugodtan élnek napjaikat s egyedüli „munkájuk” a család. No, nem is nagyon megvetendő foglalkozás ez most. Sok haszonnal jár ám. Csak rajta ne csipjék az embert. Pedig ez is megtörténik néha. Az újságok mindennap tele vannak ilyenféle szenzációkkal. Óriási botrányok kerülnek napvilágra. S ezt mindhiedve érlel, közönyös kedéllyel hajtották s hajtják végre a Samuk, a Jakabok és Rubinsteinok.

Hideg, fagyos tél van. Kellemetlen, de nem elviselhetetlen. Tél van a természetben, tél van az emberi társadalomban is. A harmadfélveves háborúnak fagyos szele átjárta minden vesénket, kihűtötte sziveinket. Fázik a testünk a természet telében, fázik, didereg a lelkünk az embergyilkolás vérfagyasztó eseményei s a háborúval járó, már csaknem türethetetlen szenvedések között.

Óh, de mindezt talán elviselnék, bele-nyugonánk a fiaink, testvéreink elvesztésébe is, nem zugolódnánk a nélkülözésekért, a drágaságért, a szegénységért sem, csak tudnók, csak remélhetnók, hogy e nagy áldozatokkal arányban lesz majd az

eredmény is, hogy fiaink vitézségét, nemzetünk önfeláldozását méltányolni fogják, hogy a kiontott drága vér a szabad, független, önmaga emberségéből élni, fejlődni s virágozni tudó, boldog Magyarország csirája lesz. Nem volna nekünk egy panasz szavunk sem, ha látnók, hogy mindenki egyformán kiveszi részét a nemzeti munkából és áldozatokból, ha látnók, hogy a magyar hazájában úr s nem túrt vendég, ha látnók, hogy szeretet, irgalom s nem durva önzés, kapzsiság a vezető elv a társadalomban. Mindent elviselnék, mindent eltűrnek, csak szabadulnánk meg már egyszer a belső ellenségtől, a hiénaktól, a farkasoktól, a milliók szenvedését pezsgős jólétben harsogó idegen eredetű, idegen lelkű, s nemzetünk testén féreg módjára ragadó „címzetes magyaroktól”.

De míg ezeket látjuk, de míg ezek botrányait olvassuk, kezünk ökölbe szorul s szívünk meg nem nyugszik még talán a győzelem reményében sem. Hisz az üzlet ennek babérait is összetépheti.

kg.

H I R E K.

— **Püspök urunk jan. 29-én** Nyiregyházára érkezett, s Mikecz Dezső alispán kíséretében megtekintette az ottani szegényháza és a Nagykállóban elhelyezett csiki menekülteket. Meglátogatta a város és vármegye vezető embereit, hogy nekik személyesen is megköszönje a szeretetteljes gondozást, mellyel Szabolcs vármegye közönsége a menekülteket s azoknak gyermekeit felkarolta. Február 1-én ugyanezen célból Debrecenbe utazott, hogy a Hajdu megyében elhelyezett menekültek sorsáról személyesen is meggyőződést szerezhesen. Nyiregyházai látogatását felhasználta arra is, hogy az áll. tanítóképző és az evang. főgimnázium kath. ifjúságát összegyűjtse — kik között még több erdélyi ifjú is találkozott, s a Szentáldozás kegyelmében részesítse.

Utjában felkereste Hajduhadház köz- ségben az odatelepített erdélyi menekülteket. Igen sokat meggyóntatott és áldoztatott, mire visszatért Nyiregyházára, ahol egykori iskolatársánál, Mikecz Dezső alispánnál szállott meg.

— **Szabolcs vármegye területén** összesen 40.000 erdélyi menekült nyert ideiglenes otthont, kiknek nagyobb része már hazatérhetett, de még közel 6000 csiki székely és gyimesi csángó, több száz román és cigány eszik a számkivetés kenyerét, mellynek keserűségét a hivatása magaslatán álló közigazgatás közegei, a magyar földbirtokos osztály és a derék szabolcsi földműves nép vállalva igyekeznek meg-öcsésíteni. Kívánjuk, hogy soha se legyen részök az erdélyiekéhez hasonló sorsban, s oltalmazza a jó Isten ősi, a multban sok-szor hányattatott családi fészket a belső hadszíntér pusztulásaitól.

— **Félévi vizsgák.** A papnevelő intézetben a szokásos félévi vizsgák február hó 15-12-ig tartatnak meg.

— **Kérelem.** Az adományok gyűjtése még most van folyamatban az oltáregylet részére; kérésüket az illető lelkész urak csak akkor nyújtják be a központhoz, mikor azt jelezni fogjuk. Az adományok szépen gyűlnek, de a vasúti szállítás még

nehéz megy, a levelek megérkeznek, de a csomagok késnek. Reméljük, hogy minden kérést lehetőleg teljesíthetünk. Az igazgató s á g.

— **Háromnapos ájtatosság.** I. lesz febr. hó 18., 19. és 20-án a zárdában. 18-án d. e. 10 órakor Szentséges nagy mise, este 5-6 óráig szentóra ájtatosság. Prédikál: György Lajos tábori lelkész; 19-én 10 órakor szentmise, este 5-kor szt. beszéd: tartja Varga János udvari pap, 20-án 10 órakor szent mise, este szentbeszéd, tartja az igazgató és litánia. Felhívjuk a hívek figyelmét az időszerű kedves ájtatosságra.

— **Adományok.** Kifosztott templomaink részére adományoztak: Zichy Lujza grófnő 24 kehelykendő; Vanyek Józsefné Eger 6 kor.; Tóth Frigyes Arad 8 kor.; Kakas Lajos és neje Lipárt 40 kor.; Ambró Béláné Pozsony 25 kor.; Zárda Privigyre 20 kor.; Rózsahegy Gyula kanonok Vác 20 kor.; Kórház Kapuvár 10 kor.; Boros Istvánné Budapest 2.10 kor.; Hazay Gyula plebánus Ujpalóta ruhanemű; Török Hermina grófnő Szobráncz fehéremű; Toda M. Sopronujlak 6 kor.; Horti Károly, tiszt harctér 10 kor.; Bösz Emil plebánus Jobbágy 100 kor.; dr. László Mihály képvis. 80 kor.; Zagyva Mariska Szatmár 8 kor.

— **Jótekonyság.** Múlt számunkban felhívást intéztünk a nemes szívekhez, hogy segítsenek egy szegény asszonynak, kinek férje már 9 hónap óta fekszik és az asz szony beteg férjén kívül még 6 kis gyermekéről kénytelen gondoskodni. Eddig Zalánról küldött egy jötevé 10 koronát, Budapestről pedig dr. László Mihály országgy. képviselő 100 koronát, hogy abból 20 koronát a szegény asszonynak, 80 koronát pedig a kirabolt templomok felruházására adjuk át. A keresztény szeretet e nemes tényleit a szenvedő család nevében köszönve, az összegét rendeltetési helyükre juttattuk.

— **A gyulafehérvári Vöröskereszt javára** rendezett hangverseny f. hó 5-én az Uránia szinkörben folyt le eleven műsorral és minden tekintetben fényes eredménnyel.

A zenekar játéka után B a l á z s Ferenc plebánus tartott előadást.

Hetzl regensburgi zongoraművész já téka mindkét ízben elragadta a közönséget s felséges élvezetet nyújtott a hallgatóknak. F u c h s Erzsébet nagy hatással szavalt, otthonos fellépése, hátor, érzelmeiféjtése a közönség zugó tapsát váltotta ki s viszont ez egy újabb bájos előadást csalt tőle. Sz é k á j Margit zongora játéka köztétést aratott s a művész társ méltó és kitünő tanítványának bizonyult.

W i n t e r s c h e i d t operaénekes nagy hatással énekelt Carmen áriát és Wagner részleteket. Befejezésül gyönyörű élőképeket láttunk igazi művészettel rendezve, festői csoportokban és elragadó magán-jelenetekben. Az erkölcsi sikerhez méltó az anyagi eredmény.

— **Vitézségért kitüntetett nők.** Kolozsvárról jelentik: A király B e t h l e n Margit grófnőnek, egy mentési munkánál tanúsított bátor viselkedéseért és annak sikeres végrehajtásáért, valamint Schil Lujzának, a nagyszabamű gyermekvédő egyesület elnöknőjének a koronás arany érdemkeresztet a vitézségi érdemi szalagán adományozta.

— **Hadi özvegyeink és leányainak jövője** cím alatt most jelent meg a háborús irodalom egyik leghasznosabb terméke. 50 új életpálya oklevélnélkülieknek. Ára 50 fill. Irtá: Báthory Nándorné. Bárzy polgármester előszava szerint bemutatja nekünk azt az új típusát a magyar nőnek, amelyik a bér munka becsületes, pontos és

tökéletes teljesítésével szerez magának és fajtájának új megbecsülést, új boldogulást, új dicsőséget.

IRODALOM

„A Kath. Hitterjesztés Lapjai“ ez évi 1-ső januári füzeté kiválóan érdekes tartal

lommal jelent meg: A tartalomról kiemeljük „Az uniót előmozdító missió Strumicában. (Ujbulgária.)“ című cikket, mely a szövetséges bolgár nép missiójáról szól. A tanulságos és ismeretterjesztő képes havi folyóirat előfizetési ára: egész évre 6 korona. Megrendelhető „A Kath. Hitterjesztés Lapjai“ kiadóhivatalában Nagyvárad, Papnevelő intézet.

Egyházi nyomtatványok jegyzéke.

Januári Relációk.

- I. sz. Reláció: Apographa et tabellaris conspectus Matricularum. rsz. 365.
 II. sz. Reláció: Kegyescéli adományok. rsz. 366.
 II. sz. Reláció: U. ez. esp. részére. rsz. 367.
 III. sz. Reláció: Az elmúlt évben tett új alapítványokról rsz. 368.
 IV. sz. Reláció: Az elmúlt évben szerzett új ingatlanokról. rsz. 369.

Februári Relációk:

- V. Reláció. Ehez tartoznak:
 1. Pénztári napló, külv. rsz. 370, ive 6 f. ugyanaz belv. rsz. 370b. ive 6 f.
 2. Rovatos kimutatás az egyház jövedelmező alaptökeiről kül- és belv. rsz. 371 k. és 371 b. ive 8 f.
 3. Leltár, kül- és belv. rsz. 372, 372b. 8 f.
 4. Kimutatás az év végén vagyoni állapotról kül- és belv. rsz. 374-b. 10 f.
 VI. Reláció. Nyugdíjalap, kisegítőalap részére szóló befizetések, rsz. 375 6 f. (Csak esperesek részére.)

Márciusban Reláció nincsen előírva.

Áprilisi Reláció.

- VII. Reláció. Papi húsvéti lelkigyakorlatokról szóló jelentés. rsz. 376. 6 f. (Csak esperesek részére).

Májusban Reláció nincsen előírva.

Juniusi Relációk.

- VIII. Reláció: Első áldozásról s a húsvéti időben végzett gyónásokról szóló kimutatás. Rsz. 377.
 VIII. Reláció: (U. e. esp. részére, rsz. 378.
 IX. Reláció: Tavaszi koronagyűlés jegyzőkönyve. rsz. 379.
 (Csak esperesek részére.)

Juliusi Relációk.

- X. Reláció: Iskol. szülő jelentés. rsz. 380.
 X. Reláció (B. I.): Fiúgyerm. isk. kimut. Esperesek részére rsz. 408.
 X. Reláció (B. II.) Leánygyerm. isk. kimut. Esp. r. rsz. 409.
 XI. Reláció: Hitoktat. szülő jel. rsz. 381.
 XI. Reláció: U. e. esperesek r. rsz. 382.

Augusztusi Reláció.

- XII. Reláció: Kath. egyesületekről szóló jelentés. rsz. 383.
 XII. Reláció: U. e. esperesek r. rsz. 384.

Szeptemberi Reláció.

- XIII. Reláció: Plebániái schematikus adatok. rsz. 385.
 XIV. Reláció: Szerzetesházak schem. adatok. (Csak házfőnökök r. rsz. 386.)

Novemberi Reláció.

- XV. Reláció: Őszi koronagyűlés jzvk. Csak esperesek r. rsz. 387.

Decemberi Reláció.

- XVI. Reláció: Főesperesi látogatásról szóló jelentés (Csak esp. r. rsz. 388.)

Különbéle egyházi nyomtatványok:

- Matricula Baptisatorum. Bel és külv. rsz. 389 a és 389 k.

- Matricula Confirmatorum rsz. 390.
 Matricula Copulatorum. rsz. 391.
 Eljegyzési anyakönyv. (Liber Sponsalium.) (Magyar ny.) rsz. 392.
 Matricula Conversorum. rsz. 393.
 Matricula Apostatarum. rsz. 395.
 Matricula Defunctorum. rsz. 395.
 Matricula Mixta Matrim. rsz. 396.

- A csupan polgári házasságot kötötték anyakönyve. rsz. 397.
 Ügyviteli napló. 1 old. 10 tétel. rsz. 398.
 Fentti nyomtatványoknak ive 12 fillér.
 Extractus Baptisat. drb. 6 fill. rsz. 399.
 Extr. Copulatorum. drb. 6 fill. rsz. 400.
 Extr. Defunctorum. drb. 6 fill. rsz. 402.
 Bérmentési lap. 100. drb. 1.60 f. rsz. 402.
 Hirdetési bizonyítvány. drb. 2 f. rsz. 403.
 Ideneg jegyzésekről szóló értesítvény. drbja. 2 fillér. rsz. 404.
 Kötelezvény. (Kisebb tökérről.) (3 f.) 405.
 Kötelezvény. (Bekebelezésre.) (3 f.) 406.
 Szt. mise után végzendő ima. (10 f.) 407.

A papírárak, valamint a munkabér folytonos emelkedése folytán a nyomtatványok árának emelését fenntartjuk magunknak!

- Háziáldás, a ház és családnak Jakab apostol szerint való lelki megáldás. 38×51 cm. nagyságú tablau, a Fájdalmas Szűz és sok Szentek képeivel ellátva. Fekete nyomásban. (Színezve 2 kor.-val drágább.) ára: példányonként 60 f.
 Pecsetnyomó rézből, 4–6 kor.

Kaphatók: a Püsp. Lyc. Könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

HIRDETÉSEK

jutányos árban felvétetnek a kiadóban.

FLEMMICH A. FIAI

simas és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje

WIEN,

Alapított 1838.

GUÁR:

VI., Webgasse 43. 600 alkalmazott. Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

dus választékban, mindenféle és ókeresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.

Megbízható kath. cég!

A pécsi országos kiállításon arany éremmel kitüntetve.

Ruzsinszky Béla

oltárépítő

PECS, Tábort-utca 4. sz.

Géperőre berendezett műintézetében olcsón készítt bemaottt rajzok szerint oltárt, szószéket, padokat stb. Szállít teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását és szobrok színezését.

A szerkesztésért felelős: Péter Antal.

Nyomatott a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában (Schäser Ferenc) Gyulafehérvárt.